

Література:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n2233>.
2. Кодинець А. Захист прав інтелектуальної власності в умовах впровадження судової реформи. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 3. С. 9–13.
3. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.]; за ред. Н.Крестовської, Л.Романадзе. Одеса: Екологія, 2019. 456 с.
4. Мінченко Н., Самолова Н. Медіація: міжнародний та національний досвід. *Право та інновації*. 2019. № 5. С. 78–84.
5. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 р. № 1875-IX. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877.
6. Галузова Л.І. Альтернативні способи врегулювання конфліктів у сфері права інтелектуальної власності: автореф. дис. ... канд.. юрид.наук: 12.00.03. Одеса, 2021. 23 с.
7. Можайкіна О.С. Поняття та зміст основних принципів медіації в цивільно-правових відносинах. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 5. С. 55–58.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-334-7-11>

LEGAL REGULATION OF CREATIVE INDUSTRIES IN UKRAINE

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ В УКРАЇНІ

Fedorova N. V.

*PhD in Law, Researcher of the Copyright
and Related Rights Management Sector of
the Copyright and Related Rights
Department
Research Institute of Intellectual Property of
National Academy of Legal Science of
Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Федорова Н. В.

*кандидат юридичних наук, науковий
співробітник сектору розпорядження
авторськими та суміжними правами
відділу авторського права і суміжних прав
Науково-дослідний інститут
інтелектуальної власності
Національної академії правових наук
України
м. Київ, Україна*

Креативні індустрії в Україні та світі мають велике значення та є рушійною силою розвитку культури, індустрії розваг та бізнесу. Саме поняття креативні індустрії є міжгалузевим та знаходиться на перетині

економічної, правової, культурологічної, мистецької та філософської наук.

Вперше вивченню та дослідженню поняття «культурні індустрії» була приділена увага у праці М. Горкгаймера «Діалектика Просвітництва» (1947 рік) [1; 160]. Основна теза даної наукової роботи стосується насамперед критики процесів індустріалізації та комодифікації у культурно-мистецькій сфері. Означені процеси вважаються негативними, а поняття "культурна індустрія" покликане наголосити на непорушності "елітарності" як форми сприйняття мистецтва та культури в суспільстві.

Однак, провідні спеціалісти ЮНЕСКО наголошують, що визначення креативних індустрій, які «прийняті на національних рівнях, значною мірою залежать від потреб та можливостей, що продиктовані оцінкою місцевої політики і ініціативами у розвитку» [2].

Так в Україні на законодавчому рівні вперше було затверджено поняття «креативні індустрії» у 2018 році. Зазначу, що у Законі України «Про культуру», а саме п.5 ч.1 статті 1 закріплено поняття «креативні індустрії – як види економічної діяльності, метою яких є створення доданої вартості і робочих місць через культурне (мистецьке) та/або креативне вираження» [3]. Сам перелік видів економічної діяльності, що віднесені до креативних індустрій, закріплено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2019 року № 265-р «Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій» [4]. Згідно з додатком до даного розпорядження, перелік креативних індустрій в Україні становить: виробництво прикрас (ювелірних виробів та біжутерії), виробництво музичних інструментів, видавнича діяльність, видання програмного забезпечення та комп'ютерних ігор, програмування, діяльність у сфері індустрії кіно та телебачення, музична індустрія, сфера зав'язків із громадськістю, діяльність інформаційних агентств, рекламна діяльність, наукова діяльність, дизайн, мистецькі галузі (архітектура, фотографія, театр, а також індивідуальна мистецька діяльність), переклад, освіта у сфері культури, а також діяльність бібліотек, архівів та музеїв.

Головною особливістю діяльності креативних індустрій є їх нерозривний зв'язок з творчістю. Саме через призму творчості ми можемо простежити зв'язок між креативними індустріями та правом інтелектуальної власності через охоронювані об'єкти інтелектуальної власності. Отож, важливим для правового регулювання діяльності в цих сферах є Закон України «Про авторське право і суміжні права» [5]. Даний закон регулює правовідносини, що виникають під час створення та використання об'єктів у сферах, що належать до креативних індустрій.

Зауважу, що в Україні відсутнє загальне законодавство у сфері креативних індустрій, окрім понятійного визначення, що міститься в Законі України «Про культуру». Отож, безпосередньо діяльність креативних індустрій регулюється спеціальним законодавством індивідуально в кожній окремій галузі, що унеможливило виникнення колізій між нормами різних актів.

Пропоную більш детально розглянути перелік креативних індустрій саме через призму правового регулювання їх діяльності. Наприклад, правова охорона комп'ютерних ігор, програмного забезпечення та комп'ютерного програмування закріплена в Законі України «Про авторське право і суміжні права» [5], тобто об'єкти в цій сфері охороняються авторським правом. Найважливішим же законодавчим актом, що регулює сферу видавництва в Україні є Закон України «Про видавничу справу» [6]. За допомогою якого регулюються права та обов'язки видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції. В діяльності кіноіндустрії, музичної індустрії та телемовлення важливим актом є Закон України «Про кінематографію» [7] та Закон України «Про медіа» [8]. Вони регулюють діяльність суб'єктів, які безпосередньо є учасниками кіно, телебачення, радіомовлення, музичної індустрії, сфери зав'язків із громадськістю та діяльності інформаційних агентств (зокрема, Закон України «Про медіа»). Проте, об'єкти, які були створення та використовуються під час їхньої діяльності охороняються вже Законом України «Про авторське право і суміжні права». Архітектурна, фотографічна, перекладацька діяльність в контексті креативних індустрій регулюється Законом України «Про авторське право і суміжні права» [5], бо архітектурні, фотографічні твори та переклад є об'єктами авторського права. Діяльність рекламних агентств регулюється Законом України «Про рекламу» [9], а ось використання об'єктів авторського права, що використовуються у рекламі регулюється Законом України «Про авторське право і суміжні права». Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [10] та «Про науково технічну інформацію» [11]. регулюють діяльність у сфері суспільних і гуманітарних наук, що мають вплив на велику кількість галузей. Що ж до правового регулювання індивідуальної мистецької діяльності, яка теж відноситься до переліку креативних індустрій, головними нормативними актами є Закон України «Про авторське право і суміжні права» [5] та Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» [12]. Театральна та концертна діяльність регулюються законами України «Про авторське право і суміжні права», «Про театри і театральну справу» [13], «Про гастрольні заходи в Україні» [14]. Діяльність бібліотек, архівів і музеїв в Україні регулюється законами України «Про бібліотеки

і бібліотечну справу» [15], «Про національний архівний фонд та архівні установи» [16], «Про музеї та музейну справу» [17].

Креативні індустрії, беззаперечно, є одним з ключових елементів економічної діяльності країн, що розвиваються. Тому важливим пунктом розвитку є створення умов для їх ефективної роботи. Оскільки галузі, що належать до креативних індустрій мають творчий характер та наділені великим потенціалом, який важливо комерціалізувати для економічного розвитку. Стає необхідним доопрацювання й усунення прогалин у правовому регулюванні діяльності цих галузей.

Література:

1. Alejandra Luzardo, Leticia Gasca Launching an Orange Future: Fifteen Questions for Getting to Know the Creative Entrepreneurs of Latin America and the Caribbean. Inter-American Development Bank, 2018. 160 с.
2. Promoting the Diversity of Cultural Expressions and Creative Economy URL: <https://www.unesco.org/en/articles/promoting-diversity-cultural-expressions-and-creative-economy> (дата звернення: 20.07.2023).
3. Про культуру : Закон України від 14.12.2010 р. № 2778-VI. Поточна редакція: 16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17/ed20200716#Text>. (дата звернення: 18.07.2023).
4. Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.04.2019 р. № 265-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265-2019-р#Text>. (дата звернення: 20.07.2023).
5. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 15.04.2023 р. № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 20.07.2023).
6. Про видавничу справу : Закон України від 05.06.1997 р. № 318/97-ВР. Поточна редакція: 25.06.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/318/97-вр#Text>. (дата звернення: 19.07.2023).
7. Про кінематографію : Закон України від 13.01.1998 р. № 9/98-ВР. Поточна редакція: 02.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9/98-вр#Text>. (дата звернення: 20.07.2023).
8. Про кінематографію : Закон України від 13.01.1998 р. № 9/98-ВР. Поточна редакція: 02.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9/98-вр#Text>. (дата звернення: 20.07.2023).
9. Про рекламу : Закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР. Поточна редакція: 11.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-вр#Text>. (дата звернення: 19.07.2023).

10. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. Поточна редакція: 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>. (дата звернення: 19.07.2023).

11. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.1993 р. № 3322-XII. Поточна редакція: 19.04.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text>. (дата звернення: 15.07.2023).

12. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.1993 р. 3 3688-XII. Поточна редакція: 15.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text>. (дата звернення: 20.07.2023).

13. Про театри і театральну справу : Закон України від 31.05.2005 р. № 2605-IV. Поточна редакція: 22.06.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2605-15#Text>. (дата звернення: 20.07.2023).

14. Про гастрольні заходи в Україні : Закон України від 10.07.2003 р. № 1115-IV. Поточна редакція: 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1115-15#Text>. (дата звернення: 20.07.2023).

15. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27.01.1995 р. № 32/95-ВР. Поточна редакція: 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр#Text>. (дата звернення: 20.07.2023).

16. Про Національний архівний фонд та архівні установи : Закон України від 24.12.1993 р. № 3814-XII. Поточна редакція: 02.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12#Text>. (дата звернення: 20.07.2023).

17. Про музеї та музейну справу : Закон України від 29.06.1995 р. № 249/95-ВР. Поточна редакція: 25.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-вр#Text>. (дата звернення: 20.07.2023).